

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
⌘ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ⌘

ÄRGÅNG 17
OKTOBER
1930

EN VÄRDEFULL ANTOLOGI.

A. E k e r m a n n

LÄSEBOK till SVENSK LITTERATURHISTORIA

Del III. Tiden efter 1900.

“Ekermanns litteraturläsebok åtnjuter ju ett stadgat och välgrundat anseende och har kommit till vidsträckt användning i olika slag av skolor, framför allt de högre. — Föreliggande tredje del erbjuder ett för den mognare ungdomen synnerligen lämpligt och väl gjort urval . . . värt att uppmärksammas även av fortsättningskolornas styrelse och lärare.“

E. A—g.

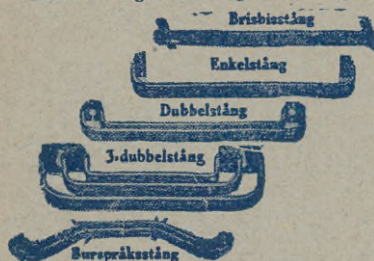
I klotband 3: 75.

A. V. CARLSONS Bokförlags A.-B., Stockholm.

Lärare provexemplar för halva priset.

Vackra fönster skapa vackra hem.

Kirsch reglerbara gardinstänger

Praktiskt och vackert är tidens lösen. Praktiskt och vacker upphängning av gardiner — det är Kirsch.

Även den mest ordinära interiör får en förnämlig prägel genom en riktig fönsterdrapering. Valet av gardiner samt deras färg spelar givetvis en stor roll, men lika viktigt är en verkningfull upphängning. Med Kirsch är denna uppgift lekande lätt. Kirsch anses numera över hela världen som den nya standard för gardinstänger.

Levereras i brun, mässing- eller gammal elfbensfärg i 3 storlekar, reglerbara mellan resp. 71—122, 91—160 och 122—220 cm. samt med 4 olika väggavstånd från 1¼—4½ tum.

Kirsch exklusiva reglerbara draggardinstänger äro revolutionerande — den enda stång med draganordningen dold inne i stängen. Perfekt funktion. Inga störande, dinglande snören. Kirsch har många andra exklusiva nyheter i tillbehör, krokar m. m. för varje tänkbart draperingsbehov. Begär den lilla broschyren — ”Vackra fönster med Kirsch gardinstänger”.

Begär Kirsch

Kirsch är av stål, har flat genomskärning och dubbelvikta kanter — därför enastående bärighet och styvhet. Rostar icke — förändrar aldrig färg — behöver aldrig putsas — en stång för livet.

Kirsch finnes i mer än 100 miljoner fönster — en världsprodukt.

Kirsch's gardinstänger säljas hos alla järn-, manufaktur- och möbelhandlare.

Kirsch

SVENSKA KIRSCH A.-B.,
Regeringsgatan 5. Stockholm.

Hotell Excellent Bryggareg. 12, Stockholm

(2: a huset från Vasagatan, 2 min. från Centralstation)

NYBYGGT. - MODERNT.

Tyst läge Facila priser. Rum fr. kr. 4.

Tel.: Norr 304 80. — T.-adr.: Excellent.

Begär alltid Vitrum's tillverkningar!

Malteextrakt Vitrum, bästa näringsmedel, Malteextrakt Vitrum med fiskolja, bästa vitaminpreparat, Laxermarmelad Vitrum, bästa avföringsmedel, Mineralvattensalter Vitrum, Sodapastiller Vitrum, bästa medel mot halsbränna, och FERROL Vitrum, det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält fördrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör, att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna. Tillyverkas å Apoteket Vasens Apoteksvarucentrals Laboratorium, Stockholm. Samtliga preparat fås på alla apotek.

R. W. Berglöv

har öppnat 1:sta klass

Herr- och Damskrädderi i Sportpalatset

S:t Eriksgatan 60. Tel. K. 322 21.

Modern, elegant stil,
förstklassigt arbete!

HERTHA

ÄRGÅNG XVII

OKTOBER 1930

HÄFTE 8

Ett betänkligt kommittéförslag.

Lönekommittén av 1918 har avgivit två betänkanden, det ena med förslag till avlöningsreglemente för den civila statsförvaltningens ordinarie tjänstemän, det andra innehållande förslag till löne reglering för lärarkärerna. I septemberhäftet av denna tidskrift meddelade kommitténs enda kvinnliga ordinarie ledamot ett koncentrat av förslagen och till dem fogade reservationer. Till vad som sålunda redan är känt skall här endast knytas några reflexioner ur ett par speciella synpunkter. Vilka förtjänster och även svagheter, som eljes kunna känneteckna förslagen, lämnas tillsvidare åsido.

Sedan årtionden tillbaka har den ledande principen för kvinnlig lönepolitik, särskilt vad den offentliga tjänsten angår, varit att kräva lika lön för lika arbete eller lika lön i lika tjänsteställning, oberoende av om arbetet utföres av man eller kvinna. Detta är enkelt, klart och rättvist. Under årens gång ha visserligen flera försök gjorts att genom framläggande av "grunder" motivera de lägre kvinnolönerna. Dessa försök ha trots det stora arbete, som nedlagts därpå, dock mer eller mindre synts bära prägel av oklarhet och även av godtycke. Statsmakterna ha stund-

om låtit sig härmed nöja, men detta har ingalunda hindrat att rättsmedvetandet alltjämt känt sig kränkt.

Den senaste lönekommittén — närmare bestämt dess majoritet — har ställt sig till frågan om kvinnornas löneförhållanden på så sätt, att den utan att möda sig med några utredningar helt enkelt dekreterat, att kvinnliga befattningshavare i allmän tjänst skola avlönas lägre, då det i den privata tjänsten är skick och bruk att så göra. Ett godtyckligare förfarande alltså än vad någon kommitté på länge tillåtit sig. Icke desto mindre ha kommitterade gett likalönsprincipen ett handtag. De föreslå nämligen i avlöningsreglemente för civilförvaltningen, att i varje lönegrad även den högsta löneklassen eller ålderstillägget, vilket hittills varit kvinnliga befattningshavare förmenat, nu skall tillerkännas dessa. En sådan generositet har ansetts tillräddlig, då det i alla fall är sörjt för skillnad mellan manlig och kvinnlig lön genom den låga inplaceringen på löneskalan av de tjänster, som företrädesvis innehas av kvinnor. Även vi, som icke kunna godtaga denna motivering, erkänna dock gärna, att förslaget om den sista löneklassen är en vinst. Icke endast rent pekunjärt

När Ni går till posten,

går Ni även till postsparbanken
landets största o. säkraste sparkassa

Samma sparbanksbok gäller över hela landet. Direkta uttag av intill 300 kr. **Ränta 3 1/2 %**

utan även ur principsynpunkt. I det långa loppet tala nämligen handlingar starkare än ord.

I löneregreringsförslaget för lärarkårerna åter blir kommittémajoritetens avståndstagande från likalönstanken synnerligen tydlig. Med frångående av den likställdhet, som — ehuru i de lägre lönegraderna ofta endast formell — dock är rådande inom civilförvaltningen, föreslås här att en och samma tjänst skall placeras i olika lönegrad, allteftersom innehavaren är man eller kvinna. Högre löner för män och lägre för kvinnor, oaktat att det nästan uteslutande är fråga om befattningar med exakt lika utbildning, lika arbete och lika ansvar. Tillvägagångssättet blir särskilt markant beträffande ett verksamhetsområde, undervisningen, där den kvinnliga insatsen har gammal hävd och alltid varit högt skattad.

Mot förslaget reserverar sig med styrka kommittéledamoten fröken Köersner. Hon finner det egendomligt, att de kvinnliga lärarna, som redan år 1918 före andra kvinnor i statstjänst fingo behörighet att inneha fullmaktstjänster, nu vid lönegreringen skola ställas i ett undantagsförhållande, medan kvinnliga jurister, läkare, akademici etc. erhålla samma lön för sitt arbete som sina manliga kolleger. I reservationen påpekas en del besynnerliga konsekvenser av den föreslagna undantagsställningen. Sålunda skulle kvinnlig filosofie doktor komma att som förste

bibliotekarie placeras två lönegrader högre än som lektor, under det att för manlig lektor föreslås högre lön än för manlig förste bibliotekarie. Låter icke detta ganska förbryllande?

Statsfinansiella skäl för de kvinnliga lärarnas lägre löner anförs endast beträffande folkskollärarkåren. En representant för folkskollärarinnorna, vilken varit inkallad i kommittén, har också under hänvisning till det trängande behovet av snar lönegrering för folkskolans lärarpersonal avstått från att nu fordra ett omedelbart aktualiserande av likalönefrågan, dock under betonande av att lärarinnekårens principiella inställning till likalönekravet är oförändrad.

Vid uppgörande av sitt löneförslag har kommittén med avseende på samtliga kårer följt tillvägagångssättet att i stort sett utan vidare omprövning behålla den nuvarande relationen mellan manliga och kvinnliga lärares löner. Rektor Anna Sörensen, tillfällig ledamot av kommittén, anmärker i sådant sammanhang med berättigad ironi, "att kommittén tycks anse, att en orättvisa vunnit berättigande, då den har några års hävd".

Det blir säkerligen tillfälle att återkomma till kritiken av kommitténs löneförslag ur den speciella synpunkt, som här anlagts. Och de som önska hävda likalönprincipen böra icke misströsta. Någon rättelse i förslaget står måhända redan nu att vinna och för övrigt gäller det att

SVEDBERGS SKRIVUNDERLÄGG

Välkända sedan 1919.

Specialtillverkning.

Äkta handarbete.

Lämpliga presenter. Monogram i Läderplastik.

LÄDERPLASTIK färgas och monteras omsorgsfullt.

Ernst G. Svedberg, Jungfrugatan 6, Stockholm. Tel. Österm. 1768.

OBS.! Sveriges första tillverkare av finare Skrivunderlägg. OBS.!

arbete för framtiden. Av intresse är att citera hur kommittéledamoten herr Nilsson i Kabbarp i en reservation till förmån för tillämpning av familjeförsörjarprincipen på lönefrågan med omisskännlig sympati omnämner opinionen mot att kvinnor avlönas lägre. "Detta sätt att avlöna uppfattas — — av kvinnorna i allt vidare kretsar som en grym orättvisa, det röner från deras sida ett bestämt motstånd och torde snart nog komma att betraktas som fullkomligt otidsenligt."*

I samband med ett skärskådande av löneregleringsförslaget kunna några ord, som stå att läsa på sid. 24 i betänkandet, omöjligen förbigås. Vad kommittén där med en mindre vanlig frispråkighet yttrar är av beskaffenhet att väcka det största uppseende. På denna redan "berömda" sida diskutera kommittén olika vägar att nå fram till den åsyftade löneskillnaden för manligt och kvinnligt arbete. Det erinras därvid om att vid löneregleringen 1925 för kvinnliga befattningshavare inom civilförvaltningen de förutvarande kvinnliga tjänsterna inplacerades betydligt lägre på den gemensamma löneskalan än motsvarande manliga och att vardera slaget av tjänstegrupper för att ytterligare hållas i sär fingo särskilda benämningar. Samtliga tjänster gjordes visserligen tillgängliga för såväl kvinnor som män, men efter vad som nu

upplyses synes detta ha varit endast skenbart. "Teoretiskt", säger kommittén, "kunna män innehava även de lägre befattningarna och kvinnor de högre, men i praktiken räknar man med som regel, att de förra skola innehavas av kvinnor, de senare av män. En dylik fördelning förutsätter man skall åvägabringas genom rekryterings- och befordringsväsendet."

Genom denna sista av oss kursiverade mening varder mycket uppenbar. De svårigheter att vinna befordran, som trots behörighetslagens bestämmelse om lika rätt möta kvinnor, torde alltså icke vara det tröga föret i portgången allenast utan tillika utslag av ett konsekvent system. När post- och telegrafverken anordna assistentkurser för endast manliga elever är orsaken icke endast den stundom anförda att resp. verk för tillfället behöva nyrekrytering av manlig arbetskraft utan, om man skall tolka 1928 års lönekommitté efter orden, jämväl att med berätt mod utestänga kvinnorna från den rätt att innehava statstjänst som behörighetslagen gett dem. Med den sammansättning lönekommittén har, med högre statstjänstemän bland dess medlemmar, måste vad som beträffande befordringsväsendet yttras tillmätas den största betydelse.

Vad är det då, som varit i görningen under de senaste åren? Ing-

* Redaktionens kursivering.

RAMLÖSA-VATTEN

Naturligt alkaliskt. Förnämlig Bords- och Hälsodryck.

Hovleverantörer till: H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

enting mindre synes det än försök och hittilldags merändels mycket framgångsrika sådana att på administrativ väg genom diverse motdrag neutralisera verkan av behörighetslagen. Skola vi nödgas draga den pinsamma slutsatsen att lag ej får vara

lag och rätt ej gälla i fråga om kvinnors befordran inom statstjänsten?

Denna fråga är av den allvarsamma innebörd, främst ur allmän rättsynpunkt, att den bör bringas inför riksdagen. Efter sådana "avslöjanden" som nu gjorts reses kravet på klarläggande utredning.

Helene Lange

9 april 1848 — 19 maj 1930.

När Helene Lange, 82-årig, denna vår gick bort, försvann en imponerande förgrundsfigur i tysk kvinnorörelse. Hon sörjes inte som pionjären, veteranen, vilken har sin gärning sedan länge bakom sig, in i de senare skedena av tysk kvinnohistoria och tyskt socialt och politiskt liv var hon verksam.

Sällsamt förebådande förefaller det att hennes födelseår var 1848, revolutionsåret, frihetsdrömmarnas, de nya, unga viljornas år i Tyskland. Hennes liv blev en eldig och oavbruten kamp mot ofrihet och tvång. Barnet och den mycket unga flickan levde redan i drömmar härom. Sitt rum smyckade hon med bilder av frihetshjältarna från 1848 och med de förbjudna svart-röd-gyllne färgerna. Elvaårig gick hon lidelsefullt upp i Schillerårets brusande jubileumsstämning. Som vuxen hoppades och trodde hon på genombrottet av ett friare Tyskland under kejsar Fredrik

— och led den bittra besvikelsen av reaktionens och militärdespotins förkvävande seger efter hans förtidiga död. Hennes aktiva insats för samhällelig och personlighetsfrigörelse — närmast och direkt för kvinnornas räkning — fortfördes dock trots allt under den tidens år. I oanad ödesväxling, efter ett katastrofalt politiskt och ekonomiskt sammanbrott för hennes land, bjöds henne, 70-årig, att sälla sig till skarorna av den nya tyska folkstatens uppbyggare — i de svart-röd-gyllne färgernas tecken, och mycket av det hon kämpat för under sitt långa liv räcktes nu fram som frihetens mogna frukter. Att hon, som medlem av det demokratiska partiet, efter den nya författningens genomförande invaldes i staden Hamburgs folkrepresentation var en av de yttre bekräftelserna på att de frihets- och rättsideal, som hon kämpat för, stadfästas av hennes land. Och 70-årig var hon beredd att taga upp sin arbetsdel

G Y S I N G E Herrgårdspensionat

HÄRLIGT LÄGE VID DALÄLVEN — FÖRSTKLASSIGT — BEGÅR PROSPEKT.

Elektriska, Ljus- och Varma Bad, Massage m. m.

Post- och telegramadress: *Herrgården, Gysinge*. Telefon: 2 och 27.

tillika med de rättigheter hon förvärvat. Med den Helene Lange aldrig svikande ansvarskänslan tvekade hon inte ett ögonblick inför detta. Samma känsla av ansvar inför de nya skyldigheterna talar även ur de ord hon yttrade i den stund då de tyska kvinnorna erkänts som politiskt och socialt fullberättigade medlemmar i republiken Tyskland; nu står vi vid starten, inte vid målet.

Den unga köpmansdottern från Oldenburg började sitt livs arbete med att avlägga lärarinneexamen och att undervisa i en av Berlins dåvarande bästa flickskolor. Mer och mer insåg hon emellertid det otillfredsställande i vad som bjöds de unga flickorna av utbildning. Med den s. k. "Gula broschyren" började hon omkring 1890 sin stora kamp för en flickskolereform. Den förskaffade henne förbittrade motståndare men också en stor skara anhängare. Att hon vid denna tid, när de liberala strömningarna lidit sitt avgörande nederlag med Fredrik den tredjes död, dock genomförde sin plan att grunda en gymnasiekurs för flickor är ett av bevisen på Helene Langes okuvliga energi och utomordentliga förmåga att besegra svårigheter. Visserligen måste de utexaminerade eleverna till att börja med fortsätta sina studier i utlandet, då ännu tyska högskolor och universitet var stängda för dem, men kapitulationen på denna punkt dröjde inte alltför länge. Under åren 1895—1905 kom den akademiska medborgarrätten dem till del.

Vägen till bildning såg Helene

Lange som väg för kvinnorna till medvetet, ansvarsgett liv, och hon gjorde till sin livsuppgift arbetet för detta måls främjande. Redan 1880 hade hon bildat Allmänna tyska lärarinneföreningen och blivit dess ordförande, och genom föredrag och talrika skrifter och broschyrer förde hon alltjämt en oförtröttad kamp för sitt reformprogram i fråga om flickskoleutbildningen, i strid mot konventionalism och förlegad tradition. Men det blev dock inte hennes direkta, enda strävande. Hon vidgade sin kampinsats till strid för kvinnornas rörelsefrihet och självständighet på allmänna och bredare linjer.

I samband med dr Gertrud Bäumer — tidigare hennes lärjunge och därefter under större delen av Helene Langes liv hennes arbets- och livskamrat — börjar hon 1893 att ge ut *Die Frau*, i vilken de olika problemen i fråga om kvinnornas samhällsliga ställning föras fram, diskuteras och bedömas. Ända till sin död står hon tillsammans med Gertrud Bäumer i ledningen av redaktionen. Hon grundar Allmänna tyska kvinnoförbundet, det nuvarande Tyska statsmedborgarinnors förbund, och blir även dettas ordförande, en post som hon innehar till över världskriget och tills föreningen omorganiserats på grund av vunna mål, då hon koras till hedersordförande av förbundet.

Med sin klara blick insåg Helene Lange det internationella samarbetets betydelse i kvinnoreformrörelsen

Fönster putsas bäst med **HÄXAN**

och under en del år var hon en av International Council of Women's aktiva medlemmar, även i personlig vänskap förenad med Lady Aberdeen.

Helene Langes skriftställareverksamhet ägnades — om än hon medhann även annat författarskap — i stort taget den sak hon så lidelsefullt omfattade, kvinnornas frigörelse. Hennes mest betydande verk utgör den tillsammans med Gertrud Bäumer skrivna Handbuch der Frauenbewegung, i sina fem band en historik över hela kvinnorörelsens uppkomst och dess utveckling i skilda länder samt en ingående och skicklig analys av ursprungsförhållanden och av de rörelsen bärande idéerna.

När Helene Langes kista, höljd i den svart-röd-gyllne riksfanan och av ett hav av blommor, sjönk i djupet, hade i eldbegängelsekapellet det gamla profetordet uttalats av officianten: "Inga styresmän funnos, inga funnos mer i Israel, förrän du stod upp, Debora, stod upp såsom en moder i Israel", ett vittnesmål om vad hon betytt och varit. Och samma afton mötte i det förutvarande Herrenhaus i Berlin, i den stora sessionssalen, en jätteförsamling för att ära hennes minne. Det svart-röd-gyllne bandet från riksregeringens krans till hennes bår smyckade den krusflorbeklädda talarstolen och framstående män och kvinnor, däribland två representanter för rege-

ringen samt överborgmästaren i hennes födelsestad Oldenburg, tolkade i saknad och tacksamhet hennes livsgärning. En av de stora märkesgestalterna hade skilts hädan.

ELLEN KLEMAN.

Louise Nathorst-Böös lämnar Rimforsa.

Den 24 september var det högtid vid Rimforsa seminarium. Det var examensdag och 16 elever skulle avsluta sin 2-åriga kurs och som färdiga lärarinnor ge sig ut i världen. Examensdagen på Rimforsa brukar alltid vara en stor högtidsdag, men i år var det så i högre grad än vanligt. Louise Nathorst-Böös, som inträder i pensionsåldern, skulle hålla sin sista examen och lämna platsen som föreståndarinna för den anstalt till vars utformande hon i väsentlig grad bidragit och åt vilken hon i 21 år ägnat sitt arbete och sitt intresse. Och därför var det mycket vemod i all festglädje och därför hade också många människor från när och fjärran tillströmmat för att ännu en gång få träffa henne som föreståndarinna och få visa henne sin kärlek och sin tacksamhet. Traktens befolkning hade också infunnit sig talrikt, och det var en stor skara samlad när examen kl. 5 på e. m. tog sin början. Först avsjöngs en sång av seminariets sång-

Till 5-o'clock tea

rekommenderas

SÖRMAN'S TEA

Sedan mer än 50 år tillbaka känt och värderat av thekännare.

Sörmans
REGERINGSGATAN

kör och så följde förhör i mjölkhus-hållning.

När det var över steg Louise Böös upp i den blomstersmyckade katedern och talade till eleverna varma, kloka ord, som utmynnade i en uppmaning att de alltid skulle sträva efter att "spänna sin plog vid en stjärna", arbeta på jorden men med blicken höjd mot himmelen. Därpå utdelade hon lärarinnediplomen, satte den broderade mössan, tecknet till deras nya värdighet, på de ungas huvud och fäste Rimforsabroschen på deras vita klänningar. Sång på nytt och så var examen slut, men hyllningarna för Louise Böös togo sin början.

Först framträdde fröken Signe Borlind som representant för de forna eleverna och överlämnade en konstnärligt utförd adress och en penningssumma insamlad bland dessa. Hon tackade Louise för vad hon varit för sina elever, för hennes hälsosamma stränghet, för hennes kärlek och icke minst för att hon hos dem sökt tända hänförelsens glöd. Så talade fröken Edith Svensson för seminariets lärarinnor och överlämnade från dem en utmärkt vacker väggklocka och uttalade en förhoppning att Louise av klockans tickande alltid skulle påminnas om givarinnornas tacksamhet och vänskap. Åter stod Louise på katedern och tackade under djup rörelse för allt vad hon fått mottaga såväl

i dag som under alla de gångna åren, och därpå riktade F.-B.-F:s ordförande ett innerligt tack till Louise för de 21 år under vilka hon med starka och ömma händer format Rimforsa till vad det nu är.

Louise Böös hyllades också av församlingens pastor för den nytta hon gjort i alla de många kommunala uppdrag som blivit anförtrodda åt henne. Därpå tågade hela den stora skaran på omkring 200 personer ut till de väntande kaffeborden som, på äkta Rimforsamaner, dignade under bördan av goda saker, prov på elevernas skicklighet.

Senare på kvällen var det supé för ett 50-tal personer. Under denna uttalade fröken Greta Hasselberg ett tack till Louise för vad hon gjort för lärarinnorna vid lanthushållsskolorna landet runt och förklarade att dessa i henne se icke blott sin inspektris utan även sin ledare, sin "general". Och så var festen slut och ett par dagar efter den lämnade Louise Böös seminariet, sitt livsverk, för att slå sig ned i sitt vackra lilla hem Ekarna, beläget på seminariets ägor, för att där njuta sitt välförtjänta otium. Hon kvarstår dock i så väl seminariets som dess lanthushållsskolas styrelse och denna hoppas ännu länge få åtnjuta förmånen av hennes rika erfarenhet och varma intresse.

LIZINKA DYRSSEN.

STJÄRNE

GLANS

Alla husmödrar
böra prova

"STJÄRNEGLANS"

den nya putskrämen för alla metaller. Kvalitetsvara som håller vad namnet lovar! Billigare och fullt jämförligt med andra i handeln förekommande märken. Finnes icke "Stjärneglans" hos Eder handlande, be honom rekvirera eller rekvirera själv direkt från tillverkaren. **Firma Stjärneglans**, Torildsvägen 1. Kh. 8104. STOCKHOLM 12.

Stjärneglans = Varaktig glans.

Ett hundraårsjubileum.

Den 14 oktober firade Stockholms folkskoleseminarium sitt hundraårsjubileum som lärarutbildningsanstalt.

Till jubileet utkom en av seminariets nuvarande rektor Anna Sörensen författad minnesskrift om de gångna årens skiftande och dock till målet enhetliga arbete inom den samma gamla hörntomten vid Björngårds- och Prästgårdsgatorna.*

Nedanstående meddelanden ur seminariets historia ha hämtats ur nämnda minnesskrift.

När "Seminariet i Stockholm för bildande av folkskollärarinnor" höstterminen 1865 trädde i verksamhet, var det i själva verket icke en nygrundad institution, som öppnades, utan närmast en omorganisation av en då redan 35-årig lärarutbildningsanstalt. Sällskapet för Växelundervisningens befrämjande hade alltså sedan 1830 vid sin Normalskola i Maria gamla kronobränneri vid Björngårdsgatan emottagit "personer, som ärna sig till lärare eller lärarinnor vid Voxelundervisnings-skolor" och meddelat dem "därtill nödig bildning". Med detta sistnämnda avsågs i första hand teknisk färdighet i skötande av en växelundervisnings-skola, d. v. s. förtrogenhet med en rätt invecklad organisation av läscirklar, monitörer, ordningsbrickor, signalsystem i många tempo för exempelvis

uppstigandet och nedsittandet i skolbänken, framtagandet och rengörandet av griffeltavlan o. s. v., ett mångfaldigt förgrenat system för betyg-sättning och belöning av färdigheter, kort sagt: tillägnandet av hela den apparat, som skulle göra det möjligt för en lärare att samtidigt undervisa ett par hundra barn.

I Sällskapets stadgar av år 1833 angives verksamhetens syftemål såsom mera fördjupat: "teoretisk och praktisk bildningsskola för sådana personer, som önska antagas till lärare eller lärarinnor vid de Fäderneslandets skolor, där Voxelundervisning användes". Särskilt rektor A. N. Schmidt, som under en utländsk studieresa varit i tillfälle att besöka några av Tysklands nygrundade seminarier, sökte i sitt arbete alltmer komma framåt från inpräglandet av mekanisk teknik till verklig lärarutbildning. Icke minst genom hans framsynta förarbete kunde år 1843, redan året efter folkskolestadgans genomförande, Sällskapets Normalskola omorganiseras till Sveriges första statliga Folkskolelärareseminarium. Schmidt blev dess förste rektor.

Man stod nu mitt uppe i en tid av sjudande arbetsiver. Hela vår svenska folkskola stod i vardande; det gällde att få kvalificerade lärare, och det gällde icke mindre för lärare redan i verksamhet att få nödig kompetens för att ingå i den nya organisationen.

* Minnesskriften kan rekvireras från Folkskoleseminariet. Pris 5 kr.

i dag, i morgon, alla da'r

L i p t o n s T h e

Rätt tillagat en njutning

Bland elever från denna första tid märks bl. a. Anders Berg, själv den svenska skolslöjdens grundare och fader till de i den svenska folkskolans historia var på sitt område bemärkta bröderna Fritjuv och Hjalmar Berg.

Det manliga seminariet omorganiserades, som redan nämnts, år 1865 till Folkskollärarynnesseminarium. Ett nytt skede begynte. De första åren präglades enligt samstämmiga vittnesbörd av gamla elever i hög grad av den sprudlande friska och glada livaktighet, som blott kan förnimmas där allt är ungt: institutionen — lärarna — eleverna — ja, själva tiden.

Det var helt visst också en i sin helhet andligt betydande läraruppsättning — icke minst gällde det lärarinnorna — som knutits till den nygrundade institutionen. De förstodo att rycka de unga med sig. En gammal elev från denna tid skriver därom: "Det var deras glädje att undervisa. Ingen ekonomisk beräkning ledde dem. Att få vara lärare var det som var bäst för dem."

Främsta platsen inom seminariets lärarkår — utan att själv sträva därefter — intogs utan gensägelse av adjunkten Ebba Gregersson, enligt S. Almquist "vid 70-talets början Stockholms obetingat första lärarinnekraft".

Ebba Gregersson berättar själv, hur hon fick impulsen till att bli lärarinna genom att Fredrika Bremers Hertha kom i hennes hand. Hon började med att öppna en egen liten skola i Klintehamn. När Högre lärarinneseminariet eller, som det då kalla-

des, "Seminarium för bildande af lärarinnor" öppnades i Stockholm 1861 blev hon en av de första eleverna — och en av Fredrika Bremers varmt omhuldade seminarieflickor. Under en termin var hon därefter lärarinna i övningsskolan och i seminariets första klass, men blev redan 1865 assistent åt dåvarande inspektorn vid Stockholms folkskolor, C. J. Meijerberg, samt på hösten samma år anställd som lärarinna vid det nybildade folkskoleseminariet.

Ebba Gregerssons fängslande undervisning och hennes varma personliga intresse för sina elever satte naturligt nog djupa spår i de unga seminaristernas utveckling. Och Ebba Gregersson gav ej med njugga händer. Den omständigheten, att en del av eleverna hade bostad inom seminariet, gav anledning till en rikt givande personlig samvaro mellan lärare och elever. Nästan varje afton sammanträffade dessa, oftast hos fröken Gregersson.

Övriga uppskattade lärare från denna tid voro gymnastiklärarinnan Vendla Ling — Per Henriks dotter —, adj. Laura Afzelius, s. g. Lindahl, teckningslärarinnan Emma Nyberg, de manliga adjunkterna Crona och Holmdahl samt musikläraren L. Aug. Lundh.

Möjligheten för eleverna att erhålla bostad inom seminariet upphörde år 1871. Det var sannolikt hög tid; de små iskalla krypin, som stått dem till buds på vinden i byggnaden vid Björngårdsgatan, kunde helt visst karakteriseras som hälsovådliga. Där

Homeopatisk Behandling Dr. Harald Helleday

Leg. homeopatisk läkare (U. S. A.)
Norrtullsgatan 55, 3 tr. Tel. 85670.

Tid beställes pr telefon
vardagar mellan 8—9 och 6—7

fuktade och drog jämmerligt och ej sällan hände under den kalla årstiden, att en och annan dörr var igenfrusen, när eleven på morgonen skulle ut.

Visst levde många av eleverna i ytterst torftiga förhållanden, och visst var seminarietiden för många en hård skola av försakelser och mödor med få eller inga tillfällen till vad ungdom längtar efter av förströelse. För åtskilliga av den tidens elever tedde sig måhända skuggsidorna som förhärskande i hågkomsterna från vad en elev från 70-talet kallar "vår karga studietid". Hon skildrar den med följande ord:

Andan vid seminariet var den tiden avgjort pietistisk, och det kunde ej undgås, att detta satte sin stämpel både på eleverna och livet inom seminariet... Eleverna buro delvis en prägel av de gråa, stillösa lokalerna. Längre hade jag i min ägo en grupp-fotografi av mina klasskamrater. När jag såg på det, tänkte jag: 'Såg vi ut så?' Jo, just så sågo vi ut. Stela, räta och släta med slätkammat, mittbenat hår och en mer eller mindre stor hårknut i nacken. Kläderna voro också räta och släta, utan någon utsmyckning. Figurerna saknade all grace. Något stelt skolmästaraktigt vilade över de flesta. Undantag funnos, men de voro få. — — — Seminarielivet tedde sig för de flesta nog så glädjelöst, och några nöjen existerade ej. För den, som älskade studierna, var det ingen saknad, men för dem, som hade ett tvångsfritt och glatt hemliv, kändes det nog tungt de tre åren, helst om de hade svårt att läsa. Skolresor existerade ej. Andra utgifter ej heller. Botaniska excursioner förekommo ibland.

Ett ljust inslag i 1870-talets liv vid seminariet utgjorde helt visst den omtänksamma godhet med vilken

prinsessan Eugenie omfattade såväl anstalten i dess helhet som enskilda, behövande elever, särskilt gotländskorna. Hon besökte seminariet och åhörde intresserat undervisningen. En jul inbjöd hon till sin våning alla i staden kvarvarande elever till en strålände glad och oförgätlig julfest.

Den nya seminariestadgan av år 1914 har i mångt och mycket omgestaltat seminariets liv. Det är också en i många avseenden ny tid, som brutit in, och en ungdom av annat snitt, som nu rör sig i seminariets salar och korridorer.

Kraven på seminarielärarnas vetenskapliga kvalifikationer ha höjts i och med obligatorisk lektorskompetens för ämneslärare.

Övningsskolan har utvecklats från en liten 2-klassig småskola till 9-klassig folkskola delvis med parallellavdelningar.

I samband med övningsskolans utveckling må namnet Maria Bergmark skymta fram. Som huvudlärarinna och organisatör av övningsskolan under mer än 30 år, som genial undervisare och handledare och som en fostrare av Guds nåde lever hon ännu kvar genom sin insats, om än hennes plats nu står tom.

Så ha åren gått — 100 år! Ledare och lärare ha växlat, seminarieelever och övningsskolebarn ha kommit och gått. De ha alla gjort sin gärning, satt sina spår och fått sin utbildning såväl yrkets som personlighetens inom den anstalt, som nu enligt mänsklig åldersberäkning skulle vara gammal, men som aldrig kan

D A M E R

Låt sy Edra

kläder hos

Atelie "Paris Wien Berlin"

Regeringsgatan 88, Stockholm

bli det tack vare sin uppgift att samla ständigt ny ungdom till ständigt nytt arbete för framtiden.

RUT CLAËSON.

Nya förbundsmedlemmar

M a l m ö: fru Bertha Adler, fru Louise Collberg, fröken Alma Green, fru Britta Kempe, fru Anna Lundgren, fru Hedvig Mattson, fröken Elsa Norrman, fru Maria Schröder, fru Mina Sederholm, fru Anna Sörensen, fröken Hilma Thomson, fru Ruth Wedin-Rothstein, fru Margit Östberg, fröken Margaretha Östberg.

S t o c k h o l m: fru Märta Wallgren, Lidingö.

T o m e l i l l a: fru Ellen Andrén, fru Alma Lovén, fröken Sigrid Persson.

V ä x j ö: fröken Caisy Elander, fröken Ingegerd Thorén.

I kampen mot den vita slavhandeln.

Den i Orienten livligt pågående handelstrafiken med kvinnor och barn har föranlett Nationernas Förbund att tillsätta en kommission för undersökning av förhållandena. Av de tre experter, som utgöra kommissionen, är dr Alma Sundquist en, representerande läkaren. De tvenne övriga äro juristen Mr Johnson, tillhörande amerikanska byrån för social hygien, samt polacken Pindor, ämbetsman och diplomat, speciellt inne i förhållandena i Orienten, dit han under en lång följd av år haft sin verksamhet förlagd.

Undersökningarna skola omfatta den internationella kvinnohandeln och bedrivas i samförstånd med de undersökta ländernas regeringar.

Kommitterade anträda sin resa nu i oktober och uppdraget kommer att räcka ett och ett halvt år.

För världens avrustning.

Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet har genom sina sektioner och grupper i alla världsdelar igångsatt en namninsamling bland män och kvinnor för stödande av Nationernas förbunds avrustningsarbete. I skilda länder, meddelas det, har man allt mer börjat inse vikten av att med en världsomfattande opinion stödja det internationella avrustningsarbetet. Så ha till exempel personer som Mrs. Corbett Ashby, Rt. Hon. Margaret Bondfield M. P., the Bishop of Chichester, John and Ada Galsworthy, the Bishop of Kensington, professor Gilbert Murray, the Countess of Oxford and Asquith, Sir George Paish, Mrs. Philip Snowden, Mrs. H. M. Swanwick redan skrivit sina namn på den engelska sektionens listor.

I Sverige anordnas namninsamlingen genom en av Svenska sektionen av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet tillsatt kommitté. Listor och närmare upplysningar kunna erhållas antingen skriftligen eller genom besök å Internationella Kvinnoförbundets för Fred och Frihet filial, Lilla Nygatan 4, 4 tr., Stockholm, vardagar kl. 2—5 e. m.

Det nya Turkiet i valtider.

Ett av turkiske inrikesministern utsänt cirkulär uppmanar guvernörerna i de skilda provinserna att vid de nu pågående stadsfullmäktigevalen framhålla nödvändigheten av att kvinnor inväljas i stadsrepresentationerna; tre till fem anses önskvärdt på de olika hållen. Så långt har man kommit i Mustafa Kemals rike! Under stundom rider tiden märkligen fort.

Överlämna vid dödsfall allt till

A.-B. Begravnings- och Sterbhusbyrån

Begravningar. Eldbegängelser. Genom särskild juridisk avd. boutredningar m. m. Juridiska råd och upplysningar kostnadsfritt till kunder. — Låga taxor. — Kontor och utställning: Borgaregatan 6, Stockholm, (invid Högalidsparken). Tel. Sö. 2722. Efter kl. 6 e. m. Äppelviken 614.

Två röster om kvinnorna och valrörelsen.

Höger och socialdemokrat.

För blott några få år sedan befanns ännu lämpligt att rubricera en redogörelse för en av Allmänna valmansförbundet igångsatt politisk upplysningsturné bland högerns kvinnor sålunda: "Var äro kvinnorna?" Så obetydligt och ringa var det politiska intresset då på detta håll, att man emellanåt i slikt fall kunde få tala för en så gott som uteslutande manlig publik. (Det var alltid då några lärare, som — honnör för dem! — genom sin närvaro räddade högerkvinnornas medborgerliga prestige.)

Det har alltså tagit sin rundliga tid för kvinnorna av ett mera utpräglat konservativt kynne att lägga om sin föreställningsvärld i fråga om politiken såsom ett kvinnan ovidkommande och för henne också egentligen rätt så ogenomträngligt livsområde. Inför det färskva intrycket av en nyss avslutad valresa i Bohuslän, Värmland och Dalarna tror jag mig, stödd på därvid gjorda erfarenheter, våga ett konstaterande av att denna omläggning i stort sett nu tycks ha ägt rum och det överraskande både i fråga om grundlighet och vidd. Nu är det självklart, som förut intogs frågeställning. Man nöjer sig inte längre med att vid ett politiskt möte låta företräda sig av maken eller sonen och för egen del sitta hemma, utan man går själv. Unga kvinnoansikten, i detta sammanhang förr så sällsynta, förekomma nu allmänt, ej sällan till och med i majoritet. Det ser ut som

om en ny samhällsanda vaknat till liv bland högerkvinnorna, med ett nytt intresse som kompanjon, klart avspeglat i den mängd kvinnliga högerklubbar, som på senare tider bildats runt om i landet. Under resans lopp mötte mig önskingar om även på andra vägar bibringad politisk upplysning, t. ex. genom anordnande av instruktionskurser, "politiska dagar", i stil med dem högern brukar anordna då och då. Även ventilerades tanken på inrättandet av en ständigt verksam politisk institution, ett slags centralhärd för meddelande av "medborgerlig bildning", någonting av det slag de frisinnades kvinnor redan skaffat sig, där man under längre eller kortare tider kunde erhålla mera fördjupade insikter i politiska och sociala frågor och på samma gång en överblick av sin samtids idéliv och krav. En bildningsfråga av ny art alltså tränger sig fram bland högerns kvinnor.

Påtagligt är ock att de förut politiskt så osäkra nu förete en begynnande stabilitet. Därom vittnar bland annat det sätt varpå på sina håll det kvinnliga initiativet i höstens valarbete inriktade sig. Man vill samarbeta med männen, men samtidigt även stå på egna fötter. På denna punkt tyckes utvecklingen lova gott.

Ett starkt genljud i högerns kvinnovärld av amiral Lindmans maningar till samförstånd och god vilja förmärktes även, maningar som inne-

TWILFIT

Nybrog. 11 — Tel. 75854 — Stockholm

Stockholms största specialaffär i
KORSETTER, CORSELETTER, UNDER-
KLÄDER, STRUMPOR OCH
HANDSKAR.

bära att bibehålla egen ställning i sak och på samma gång gent emot annorlunda tänkande visa ett försonligt sinnelag — ett sant politiskt uppbyggnadsarbete av första rang.

För den som i likhet med under-teknad ser samförståndstankens vär-dande som det mest löftesrika draget i tidens politiska ansikte, måste det faktum att just de nyssnämnda man-ningsorden fått ett så alltigenom sympatiserande mottagande på kvin-nohåll te sig som det ljusaste inslaget i kvinnlig högermentalitet, sådan den — mera till sin fördel än jag någon-sin förnummit den — framträtt i de nämnda svenska landskapen under den nyss förflutna valkampanjen.

ESTER NENNES.

*

Ni vill ha några intryck av valagi-tationen ... om valintresset bland kvinnorna ... om deras politiska in-ställning ... och detta allt på några fattiga rader — skyll er själv, bästa redaktör!

Man reser nog ut med blandade känslor, och de äro inte bättre då man kommer hem igen. Ty valjobbet har sina poänger. Särskilt för en kvinnlig agitator. En mycket fin her-re, åtminstone hade han nypressade byxor och modern kravatt, upplyser en kvinnlig talare:

— Ni kvinnor ska inte delta i poli-tik. Ni förlorar er kvinnlighet. Kvin-nor ska vi ha vid vaggan och i säng-en ...

Den herrn är nog inte ensam om sin cynism.

Kvinnliga talare från alla partier

korsa landet i alla riktningar. Vi re-presentera alla Sanning och Sakkun-skap, som vi dela ut i lämpliga portio-ner. Hur blir det då för publiken, som måste höra på oss alla? Ibland tänker man med Sven Dufvas pappa: Arme son, vad skall av dig väl bli! Ty stackars kvinna, som skall leta sig tillrätta i de labyrinter talarna lyckats skapa. Men de synas klara sig ut-märkt. De gå helt enkelt inte på möte-na. Endast de mest aktiva gå på före-drag, och då endast för att höra sitt eget partis talarinna, såvitt inte mö-tet hålles ute på torget, då även de nyfikna komma — för att se hur en kvinnlig talare är klädd och hur ful hon är ...

Det gror hos mig ibland ett stilla tvivel om kvinnorna i allmänhet ha behov av medborgarrätt. Vi äro så belåtna ändå vi, om bara Han finns. Då sucka vi så älskligt på valdagen:

— Jag röstar som du!

Eller också finns Han i form av Chefen. Man vet vad han fordrar, och så är det så skönt att få synas vara något annat än vad man är. Hembiträden äro lätt lockade och tub-bade att rösta med sin husmoder. Och så finns det så många metoder. Överstinnan till sin frisörska:

— Ja se det ska jag säga lilla hon, att röstar hon inte med mitt parti slutar jag här.

Torpar-Mats, som är gammal och något bakom, men vet att tullen ny-per en bit av brödkakan, frågar pa-tron om han har rösträtt.

— Inte då — kan man ej skriva har man inte rösträtt, gubbe lilla!

Den omtänksamma husmo-
dern vänder sig alltid till Lunda Tvättinrättning
Garanteras ett förstklassigt arbete. — Kläderna försäkrade under tvättningen.
— — — — — Telefon Drottningholm 20 och 190. — — — — —

Men bland allt underligt som möter höra dock vissa religiösa sekter till det mest underliga. En husagitor kommer in till en man med bibeln uppslagen. Han spörjes om han vill rösta.

— Den som litar till Herren Jesus behöver ej befatta sig med sådana ting.

— Men även om vi litar till Honom behöver vi väl folk som sopar gatorna etc.

— Vi litar till Hans nåd...

På valdagen skådar jag härliga synner av hjälpsamhet och broderskap. Där kommer folk åkande i bilar och känner sig som herrskapsfolk, ty de ha aldrig åkt bil förut eller haft så förnämt sällskap. Och där kommer en gammal gubbe, en riktig snusmumrik som ingen tittar åt till vardags, varligt ledd av ett par damer som sätta en stol under hans bak var gång han flyttas fram ett steg i kön. Varje röst är dyrbar!

Snälla redaktörn, jag skulle också vilja fråga:

— Varför frågar inte kvinnorna efter om det finns kvinnliga kandidater på valsedeln? Tänk er bara, att 1926 fanns av 1,126 ledamöter i landstingen endast 8 kvinnor. Och det går ej framåt, utan kräftgången, ty från 1922 har det kvinnliga inslaget reducerats med nära hälften. Vad beror nu detta på?

Och kommer det en kvinnlig kandidat upp på en lista, så är det kvinnorna som upptäcka henne, men icke

hennes förtjänster, utan alla hennes fel.

— Ja vet du, hon skulle se bra ut om hon inte hade vårtan bredvid näsan... kan du förstå vad hon ska duga till... va ska hon på listan att göra då det fins så många bra karar... hon kunde gärna sköta sitt hem i stället...

Sådant kan ju vara orsaken till att det är så svårt att få kvinnor att kandidera. Männen se ju även helst att kvinnorna äro borta — som kandidater.

Men nu är valet över. Tåget ilar fram genom ett praktfullt höstlandskap och mot hemmet det bär. Vid en järnvägsknut fäster jag mig vid en dam, som jag sett på arenan och som nu vinkar glatt till avsked till en bekant på perrongen:

— Guskelov att valet är slut! Det ska bli skönt få komma hem. Jag längtar efter ett hett bad, få byta kläder och känna mej som hederlig människa igen.

Kors, tänkte jag för mig själv, vad har hon haft för sig, som tycks må så illa. Har hon möjligen en obehaglig känsla av att ha serverat sin publik en och annan nätt liten vallögn, som gjorde sig så bra på mötet, men nu kommer upp igen?

Med glädjen att få komma hem blandar sig glädjen att se något resultat av mödan. Och jag tycker, trots allt, att även det täcka könet börjar vakna...

DISA VÄSTBERG.

K. E. Sundströms Snickeri- o. Renoveringsverkstad

utför *renovering av antika möbler*, förstör ej den alderdomliga prägel. Kompletteringar och nya arbeten utföras på beställning. Laveringar och inläggningsarbeten. Ompolering, boning och lackering, antikbehandling. På begäran: skisser, ritningar och kostnadsförslag. Moderata priser och omsorgsfullt arbete.

Tel. 720 32.

Sibyllegatan 9, Stockholm.

Tel. 720 32

F. B. F:s verksamhet 1929.

Redogörelsen i septemberhäftet för förbundets årsmöte i Stockholm i juni upptog, på grund av utrymmesskäl, intet utdrag av den av sekreteraren framlagda årsberättelsen. Det meddelas härmed.

Under det gångna året hade medlemsantalet ökats med över 700 och utgjorde vid årsskiftet 6,125. Antalet kretsar var 34.

I anledning av remisskrivelser från kungl. m:t hade F.-B.-F. uttalat sig angående det framlagda lagförslaget om åtgärder mot lösdriveri och sedeslöst leverne och angående vissa ändringsförslag beträffande kyrkoböckers förande, avseende ett bättre tillvaratagande än hittills skett av de utomäktenskapliga barnens intressen.

På uppdrag av årsmötet 1929, vid vilket en diskussion om kvinnornas insatser i fattigvårds- och barnavårdsarbetet förekommit, hade förvaltningsutskottet avlatit en skrivelse till statens inspektör för fattigvård och barnavård, kanslirådet von Koch, med anhållan om att han ville i cirkulär till fattigvårdskonsulenter och kommunala myndigheter framhålla önskvärdheten av att kvinnliga ledamöter inväljas i direktion för kommunalförbunds ålderdomshem.

I en skrivelse till Stockholms polisenämnd, som avlätits tillsammans med nio andra kvinnoföreningar, hade förbundet hemställt om inkallande av sakkunniga kvinnor vid behandlingen inom nämnden av fru Gertrud Törnellens motion i Stockholms stadsfull-

mäktige om kvinnlig polis. Framställningen hade lett till att föreslagna kvinnliga sakkunniga fått framlägga sina synpunkter för nämndens ordförande.

I denna saks intresse hade vidare förbundet tillsammans med Svenska Kvinnornas Nationalförbund anordnat ett offentligt möte i Stockholm, då kriminalkommissarien fru Dorothee Freudenthal från Berlin berättade om sin erfarenhet i arbetet och om den kvinnliga polisens ställning i Tyskland.

Vid Internationella Kvinnoalliansens kongress i Berlin i juni 1929 hade förbundet representerats av därtill utsedd delegation och till kongressen hade dessutom insänts en rapport med redogörelse för förbundets verksamhet under de senaste tre åren samt för dess nuvarande arbetsprogram. Likaså hade förbundet företrätts av egen delegation vid Nordiska Kvinnoföreningars samorganisations kongress i Oslo i september 1929, och vid Norske Kvinders Nasjonalråds landsmöte i Oslo, likaledes i september, då dess tjugofemåriga tillvaro även högtidlighölls, var fröken Axianne Thorsenson närvarande som representant för F.-B.-F:s ordförande.

Förbundsbyråns upplysningsavdelning hade flitigt anlitats och upplysningar hade lämnats angående kvinnliga arbetsområden med dithörande utbildningsmöjligheter och löneförhållanden, angående svensk

---

Modesalongen Biblioteksg. 11, 1 tr. Stockholm.

Firma Gerda Janson & Co.

Innehavare: **E b b a Olsson och Gerda Janson** (Etablerad 1904)

kvinnas rättsliga ställning och kvinnoföreningars verksamhet. Därjämte hade byrån tillhandahållit uppgifter rörande stipendier för kvinnor, pensionsföreningar, bostadshus, vilo- och ålderdomshem m. m. För kretsarnas räkning hade förmedlats cirka 25 föredrag i lagfrågor och sociala ämnen.

Som ett led i byråns rådgivningsarbete för kvinnligt yrkesval hade genom förbundets förmedling 4 föredrag om kvinnliga arbetsområden blivit hållna i radio. Kvinnliga kontoristföreningens i Stockholm ordförande Edith Lindblom talade om kontors- och butiksarbetare, föreståndarinnan för förbundets yrkesskola Hilda Selander om sönnaadsyrkets utkomstmöjligheter, sjukvårdsinspektisen Kerstin Nordendahl om sjuksköterskebanan och skolkökslärarinnan Ellen Enström om det husliga arbetets olika grenar.

Från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse hade förbundet i likhet med de tre föregående åren fått mottaga 5,000 kronor till sin allmänna verksamhet.

Den vid årsmötet 1928 beslutade insamlingen för F.-B.-F. hade haft så gott resultat att som bekant vid årsmötet i Gävle 1929 hade överlämnats till förbundet en fond å kronor 54,634:05, som enligt årsmötets beslut fick namnet Fredrika-Bremer-Förbundets insamlingsfond. Under senare delen

av året hade ytterligare bidrag influtit, så att fonden vid 1929 års slut uppgått till en summa av kronor 56,841:50.

I samband med detta omnämnde sekreteraren — utanför redogörelsen för år 1929 — att förbundet innevarande vår av anonym givare erhållit en gåva av kr. 5,000:— och i testamente av fru Lilly Hellström likaledes kr. 5,000:— samt att fonden på grund av dessa gåvor och andra tillskott i dåvarande stund uppgick till kr. 67,341:80.

Kretsnämnden hade under året utgjorts av fruarna R. Schürer von Waldheim och G. Törnell samt frökarna I. von Plomgren, A. Thorstenson och S. Ulrich.

Medlemmar i kommittén för lagfrågor hade varit doktor Alexandra Skoglund, advokaterna Mathilda Staël von Holstein och Ruth Stjernstedt, fröken A. Thorstenson och fru G. Törnell.

Herthas redaktionskommitté hade utgjorts — förutom av redaktören fröken Ellen Kleman — av frökarna Thorstenson, von Plomgren och fru Karin Fjällbäck-Holmgren.

Summan av från förbundets fonder utelöpande studielån hade vid 1929 års slut utgjort kr. 16,893:—, mot kr. 11,971:— föregående år. 8 nya lån å tillsammans kr. 4,950:— hade beviljats.

Från Widmarkska fonden hade kr. 1,200:— utlämnats i stipendier. Från Kvinnliga Kontoristers semesterfond

Ernst Mattssons *Snörmakeri & Bandfabriks-
Aktiebolag - Stockholm*

Kontor och Fabriker: 33 Arbetargatan. Tel. R. 320 96, R. 81 89.
Försäljningslokal: 52 Klarabergsgatan. Tel. 137 96, Norr 196 96. - Affären grundad 1833.

hade 3 understöd, 1 å kr. 90:— och 2 å vardera kr. 75:—, utdelats; från Hedda Karlholms fond ett rekrea-tionsbidrag å kr. 500:—; från Hilma och Emelie Zanders pensionsfond hade 3 f. d. lärarinnor i Zanderska hel-pensionen för flickor under året upp-burit pension; 15 livstidspensioner hade utlämnats från Fleetwoodska fonden.

Sjuksköterskebyråerna.

Stockholmsbyrån hade vid 1929 års slut 607 inskrivna sköterskor, därav 432 anställda i fasta befattningar; 75 fasta platser, 221 vikariat, 1,132 anställningar i privatvård och 203 tillfälliga sjukbesök hade förmed-lats. Antalet sjukbesök utgjorde 1,309, för stadssjuksköterskorna 6,685.

Göteborgsbyrån hade den 31 dec. 481 inskrivna sköterskor. Av dessa innehade 318 fasta platser, där-av 58 tillsatta under året. Sjukbudens antal voro 2,836; vikariaten voro 240. Av 10 kommunalsköterskor hade 1 tjänstgjort som kurator vid Sahlgren-ska sjukhuset; de i kommunalvården tjänstgörande 9 sköterskorna hade gjort 19,866 sjukbesök, Caritassyst-rarna 4,732 och polikliniksköterskor-na 4,264 besök.

Jönköpingsbyrån hade den 31 dec. 33 inskrivna sköterskor, där-av 21 i fasta befattningar; 13 fasta platser och 49 vikariat hade förmed-lats samt dessutom tjänstgöringar i privatvård.

Linköpingsbyrån hade den 31 dec. 128 inskrivna sköterskor, av vilka 73 voro anställda å fasta plat-

ser; 10 fasta platser hade under året tillsatts samt 62 vikariat, varjämte tjänstgöringar i privatvård förmed-lats.

Umeåbyrån hade den 31 dec. 128 inskrivna sköterskor, därav 88 i fasta anställningar; 33 fasta platser och 65 vikariat hade förmedlats för-utom tjänstgöringar i privatvård.

Stipendieinstitutionen.

Förbundets stipendiefonder upp-gingo vid årets slut till kr. 848,943:39. I stipendier hade utdelats kronor 19,085:— och i livräntor kronor 17,694:50.

Stipendieinstitutionen hade under året fått mottaga flera gåvor. Frö-ken Anna Kockum hade genom testa-mentariskt förordnande tilldelat Gö-teborgs och Bohusläns fond kronor 6,000:— samt Malmöhus läns fond och Kristianstads läns fond vardera kr. 3,000:—, sammanlagt ett legat på kr. 12,000:—. Västerbottens läns fond hade genom gåva av fru L. Bru-zelius ökats med kr. 5,000:—, Söder-manlands och Blekinge läns fonder hade erhållit några smärre bidrag och Malmöhus läns fond ännu ett, mindre bidrag, utöver det förut nämnda större.

Stipendieinstitutionens reglemente hade under året ändrats i syfte att åstadkomma närmare samarbete mel-lan institutionens länsnämnder och förbundets kretsar. Enligt de nya be-stämmelserna äga kretsarna att utse representanter i resp. länsnämnder.

Damskrädderi och Klänningssömnad

Tegnérgatan 11. Stockholm. Tel. 95 81
(Hållplats för spårvagnslinje 1 o. 6 samt busslinje 55.)
Emottager beställningsarbete å all sömnad, som hör till
1:sta klass damskrädderi och klänningsateljé. Vägjort
arbete och humana priser. Vördsamt *Ruth Gustafson.*

Bokägare som sätta värde
på ett vackert väl-
gjort arbete, pri-
ma materialier och likväl billiga priser, böra
lämna sina böcker till inbindning hos
KARL JONSSONS BOKBINDERI
Norrländsg. 5. STOCKHOLM Tel. 187 00

Förbundets skolor.

Rimforsa lanthushålls-seminariums äldre kurs hade omfattat 13 elever och den yngre kursen 16. Av den äldre kursens elever hade 4 anslutit sig till lanthushållskursen, 7 till skolköks- och 2 till trädgårds- och slöjdkursen. Seminariet hade under arbetsåret åtnjutit ett statsanslag av kr. 24,551:—.

Det sammanlagda elevantalet för kurserna vid lanthushållsskolan utgjorde 41. Skolan hade under året haft ett anslag av staten å kr. 8,100:—, av Östergötlands hushållningssällskap å kr. 1,000:— och av Östergötlands landsting å kr. 1,000:—.

Apelryds fruktodlings-

och trädgårdsskola hade haft 5 ordinarie elever i årskursen och i feriekursen, under de två sommar-månaderna, 4 elever. Skolan hade haft ett statsanslag av kr. 5,000:—.

Skolan för kvinnlig yrkesutbildning i Stockholm hade i lägre kursen 81 elever; högre kursen, som anordnas endast vartannat år, inföll ej under det gångna året. Vid aftonkurserna i sömnad, vilka, i likhet med de föregående åren, ha pågått under 1928—1929, hade 101 elever undervisats.

Av statsmedel hade skolan uppburit ett bidrag å kr. 7,116:81 samt av Stockholms stad kr. 5,000:—. Till kvällskurserna hade av kommunens medel beviljats kr. 600:—.

I. F. U. W:s rådsmöte i Prag.

Alltsedan världskriget har Prag blivit kongresstaden par préférence. Förutom det centrala läget för Europa beror väl dess attraktionskraft på den sällsamma kontrasten mellan den imposanta stadsbilden, stämplad av gammal historia, och ett nyvaknat, livshungrigt folk, som med outtröttlig välvilja absorberar alla kulturella tillopp utifrån. Trots ständiga invasioner av internationella kongresser visar man samma tillmötesgående, reducerar tåg- och spår-vagnsavgifter, upplåter fria konferenslokaler o. s. v. Dagligen får borgmästaren ta emot nya stadens gäster, regeringen låta vederbörligen repre-

sentera sig, och det traditionella teet i slottsträdgården, med eller utan president Mazaryk, uteblir sällan.

Vid International Federation of University Women's (Akademiskt bildade kvinnors internationella förbund) rådsmöte fick denna mottagning hos presidenten en särskilt personlig prägel, då hans dotter, dr Alice Mazaryk, är intresserad medlem av federationen.

I hur hög grad man kände sig omhuldad av högre makter vittnade I. F. U. W:s egen president, professor Cullis, om när hon på ett oförliknligt sätt varierade sitt tack till alla de myndigheter och personer som på ett

Tandläkare ERIK LINDBLAD

Sveavägen 102, 2 tr. (Hiss). STOCKHOLM

Mottagning efter överenskommelse pr telefon 81980.

eller annat sätt sörjde för vår välfärd — alla nämnda och ingen glömd — allra minst den idealiske poliskonstapel, som posterats utanför möteslokalen. Allestädes och ständigt närvarande agerade han under fem dagar vår försyn, på minst tre språk lämnade han de mest komplicerade upplysningar, trollade fram försvunna kappsäckar och dirigerade bort störande biltrafik, vakade över vår presidents varje steg — ja så upppassad hade hon aldrig varit.

I hägnet av dessa omsorger försiggick rådmötet, och det var en fulltalig representation av närmare 30 länder, som mötte upp till förhandlingarna. Professor Cullis är en idealisk ordförande, med både humor och fasthet förstår hon att dämpa ett alltför ivrigt talflöde eller att uppmuntra en nybegynnare. Var och en sökte villigt efterkomma hennes lysteringsord: "short, distinctly, loudly".

Överraskande unga verkade dessa kvinnliga akademiker, varav dock många redan arbetat sig fram till en tryggad ställning eller äro helt upptagna av vetenskapliga forskningar. Det var en uppfriskande bild av andlig vitalitet och målmedveten energi.

Rapporter från nationella sektioner bruka inte vara underhållande, men det var förvånande hur presidenten kunde ur dem plocka fram små karakteristiska punkter som kastade ett blixtljus över förhållandena i respektive länder. Medan t. ex. engelska kvinnor fingo kämpa för-

gäves för rättigheten till högre utbildning, ända tills de gjorde väsen av sig, så mötte kvinnorna i Spanien intet motstånd — men bara därför att man ej tog dem på allvar, förrän de plötsligt etablerat sig på det ena området efter det andra.

Naturligt nog behandlades huvudsakligen föreningsangelägenheter, men ständigt dyka frågor upp som ha ett aktuellt intresse ur kvinnorrörelsens eller samhällets synpunkt. Och samarbetet med andra kvinnoorganisationer är därför nödvändigt till försvar för gemensamma intressen, såsom gift kvinnas nationalitet, skyddslagstiftning, kvinnornas representation i Nationernas Förbunds arbete. Komplicerade problem saknas ej, raskonflikter, emigranternas ställning, minoritetskrav fordra ingående studium och taktfullt avgörande. Som en röd tråd i diskussionerna skymtar den internationella samhörighetskänslan, viljan till ömsesidigt utbyte och tron på vetenskapen som fredlig utvecklingsfaktor. Den centrala frågan, hjärtesaken och sorgebarnet, för presidenten som för sektionerna, den internationella stipendiefonden, är ju just ett uttryck för denna önskan att genom allas insatser skapa en gemensam hjälpfond. Ännu fattades 1,000 pund för att möjliggöra ett första stipendium, när president Mazaryk med en öm blick på sin dotter och en sjuveraktig glimt totalt överrumplade professor Cullis med löftet att fylla i beloppet.

Välgjorda, billiga

Ottomaner

En bädd 45:—, två bäddar 85:—.

DANIELSSON, METAREGAT. 6.

Tel. Sö. 766, Sthlm. - Begär katalog.

Har Ni
**Huvud-
värk?**

Då bringa TOGAL-tab-
letterna hjälp på några
få minuter. Rek. av läka-
re. Finnes på apoteken å
Kr. 2:40 och 0:85.

Pragmötet var arbetsamt, och festligheterna inskränktes till det minsta möjliga, med risk att stöta de gästfria arrangörerna i olika läger. Vid välkomstfesten med hälsningar av borgmästare och undervisningsminister, av den tjeckoslovakiska huvudsektionen och den tyska, slovakiska och ryska gruppen fick man genast ett starkt intryck av de oundvikliga komplikationerna i ett land med så blandad befolkning, men också av den skicklighet och takt varmed friktionen undveks, åtminstone utåt.

Den sällskapliga samvaron kulminerade i en ståtlig avskedsbankett. Vid varje kuvert låg ett etui med ett halsband, en typisk produkt från den berömda böhmiska glasindustrin. Men nästa överraskning var inte lika välkommen, varenda gäst skulle hålla ett treminuters speech. I brist på bättre motiv drog den svenska delegaten en ganska aktuell episod, historien om den "Stora Rubinen", som "räddades" av general Königsmarck i Prag 1648, underdånigt överlämnades till drottning Kristina, pantsattes av henne i Antwerpen, återlöstes för dryga pengar av Karl XI, återbortskänktes av Gustav III till kejsarinnan Katarina och ännu tillhör de ryska kronjuvelerna. Denna som "ovärderlig" ansedda, världsbekanta juvel, "stor som ett ägg", har ånyo undersökts enligt modernaste veten-

skapliga metoder och genom forskning i svenska och böhmiska arkiv avslöjats såsom varande alls icke någon rubin utan endast en halvädalsten av ringa värde. Ett pikant exempel på vetenskapen som föreningsband mellan forna fiender.

Av alla de inbjudningar till nästa Council som framfördes torde väl den från U. S. A. vara oemotståndligast. Wellesley College står för värdskapet tillsammans med tio amerikanska organisationer som bekosta överresan och en veckas vistelse för delegaterna från andra kontinenter.

De knappt tilltagna pauserna mellan sammanträdena utnyttjades främst till besök vid vetenskapliga institutioner, som välvilligt demonstrerades. Av särskilt intresse var exkursionen till St. Joachimstal, den undangömda bergsbyn, som blivit världsbekant som fyndort för det sällsynta uranmineral, i vilket M.me Curie upptäckte det underbara grundämnet radium.

Många av deltagarna begagnade sig sedan av inbjudningar från kollegerna i Brünn och Bratislava, och några fortsatte till det vilda och storslagna Hohe Tatra eller andra särregna och natursköna trakter i det på sevärdheter och historiska minnesmärken så rika landet.

NAIMA SAHLBOM.

Vid be-
hov av **Kapp- & Dräkttyger** vänd
Eder till
David Södermans Klädeshandel
Drottninggatan 22 Stockholm

Dr. Med. J. MÖLLER,
Homöopatisk Praktik, Stockholm 4.
Mott. 10-1, 3-5, Sönd. 1-3. T. V. 863.
Birkagatan 10, III (hiss). Stockholm.
Förfrågn. ifrån landsorten besvaras även.

Moderna unga människor.

Det var i Amerika man började göra "the younger generation" den äran. Den debatterades, analyserades, synades ut- och inifrån och de skönlitterära författarna kastade sig över det aktuella ämnet. Det varade ett litet slag — och så var man färdig med den. Det går fort i U. S. A.

Vi är långsammare av oss och för övrigt alltid i efterhand. Vi håller ihärdigt på med problemet den moderna ungdomen. Möjligen gör vi den för stor ära med uppmärksamheten!

Nu bjuder oss Bonniers förlag på studiematerial. I serien *Moderna unga människor* har (tills vidare) fyra böcker om ungt folk sammanförts. Serietiteln och urvalet är förlagets — så har man något att anmärka mot typisk modernitet hos de omhandlade unga människorna bör man inte i första hand ställa författarna till rätta.

En av de fyra är svenskt original, Erhard Bäckströms *Clary gifter sig*, de tre andra översättningsböcker: *Dunkelt svar* av Rosamund Lehmann, från engelskan; *Helene Willfüer*, kemist, av Vicki Baum, från tyskan; *En dålig flicka* av Vina Delmar, amerikanska — till trots för vad här ovan sagts om att genren på det hållet är i avtagande.

Erhard Bäckströms bok motsvarar utan tvivel, vad avsikten beträffar, syftet med serien. Det är inte fråga

om att inte Clary ska vara "modern". De tre unga männen i boken kan återigen inte ha någon som helst pretention på att i allra ringaste mån skilja sig från vilken som helst tids unga genomsnittsmän. Så vida inte ett medgivande bör göras med avseende på Gustav, såsom ägare av en motorcykel!

Må det genast sägas ifrån att obehagligare bekantskap än Clarys kan man näppeligen träffa på. Detta inte sagt, i första hand, på grund av hennes — naturligtvis — moderna tveklöshet i vad det rör att fria sig från vissa konsekvenser av ett åtminstone i dessa böcker oundvikligt, som det tyckes, umgängessätt — om man så får uttrycka det — med den ene unge mannen efter den andre, utan på grund av hela den mentalitet, som den manlige författaren tilldelat denna unga kvinna. Kallt sensuell, med inte ens ursäkten av en verklig lidelse och utan till och med förmågan att lida, därtill kemiskt fri från varje tillstymmelse av ärlighet och heder, är denna Clary en sällsynt vidrig person, ett oting rätt och slätt.

Det skulle varit uppfriskande att spåra misshag å författarens egen sida med fröken Clary, men detta är ingalunda fallet. Hennes historia utvecklar sig lugnt och indignationsfritt intill hennes sista företagsamhet, den kallblodiga lögnaktigheten när hon gifter sig med den av de tre, som

LIVFÖRSÄKRINGS-AKTIEBOLAGET

N O R D S T J E R N A N

Fonder över 87,000,000 kr., därav för reglering av de försäkrades vinst 4,150,000 kr.

hon inte haft något förhållande till. Troligen emedan hon över huvud taget nått och jämt kunde fördrå honom. Bekantskapen hade hon dock omsorgsfullt uppehållit; vad skulle hon också kunnat hitta på som söndagsförlustelse om hon inte fått hänga med bakpå hans motorecykel på långfärder utåt landsvägarna! Men överlagt vill hon bedra honom till det allra yttersta, det beror inte på henne att det sätts punkt för den saken.

De tre andra böckerna visar upp nästan rent sympatiska människor — i jämförelse med Clary. Naturligtvis är de unga flickorna där också ute för en hel del saker i genre med hennes äventyr och erfarenheter, och synnerligen privata och på grund av förhållandenas tryck hemlighetsfulla affärer och därmed sammanhängande angelägenheter beskrivs och diskuteras ingående. Men här är det dock inte blott kall lösaktighet som hos Clary, här är känslor med i spelet, och dessa unga människor älskar och lider så som ungdomen gjort det i alla tider, även om den inte-”moderna” var starkare bunden av former och hänsyn. I Helene Willfüer, vilken för övrigt i konstnärligt hänseende distanserar de andra böckerna i serien, gör man till och med bekantskap med henne, som man hoppats att den nya tiden med dess frihet och öppnade möjligheter skulle skapa fram: den unga kvinnan med kraft och vilja till arbete, seende och god. Det må stå för författarinnans räkning att även Helene försättes i den

traditionella litterärt moderna konflikten av blivande moder till ett utomäktenskapligt barn, vars födelse man helst tar sina mått och steg att förhindra. Helene Willfüer tar dock själv till sist på sig konsekvenserna och sviker varken plikten mot eller kärleken till sitt barn. Hon är även i detta den verkligt färdiga, högtstående och starka nutidskvinnan, och hon har genom det hela sitt eget självständiga liv som hon värjer om och hon släpper inte sin arbetsuppgift och sitt mål. Vore den moderna ungdomen av Helene Willfüers mått, klarade den lidande och svårigheter som hon, vore det ingen nöd med den, vad så än den kastade sig in i. Dock, i nivå med henne kommer blott den stora karaktären — och den stora begåvningen.

I förbigående anmärkt, det är synd att pådyvla Helene Willfüer en älskad av så ren Marlitt-romanhjältetyp som professor Ambrosius.

Det tyska studentske- och studentlivet, som upptar en del av boken om Helene Willfüer, har sin motsvarighet i Cambridge-collegeskildringen i *Dunkelt svar*. Den oerhörda torftigheten i de tyska studentflickornas förhållanden, här tydligen med Heidelberg till miljö, överträffar naturligtvis vida — verklighets- skildring som det tvivelsutan är — vad som i den vägen är möjligt i ett engelskt college. Rosamund Lehmann jävar emellertid ingalunda Virginia Woolfs briljanta kontrasteffekt i *A Room of One's own* i skildringen av "Oxbridge"-studenternas

BEN-

och fotåkom-
mor b o t a s.

Ruben Theander
ex. sjukgymnast.

Fotvårdskliniken, Hant-
verkareg. 36¹. Obs.! Kost-
nadsfri rådfrågn. Kh.30766

förnämliga komfort och dito student-skornas trista vardagsinstallation. Collegenykomlingen Judith i *Dunkelt svar*, nedsjunkna på den hårda stolen i sitt rum, undrar i apatisk förtvivlan hur hon ska kunna leva i denna fula omgivning. För ett flertal av Heidelbergsstudenterna gäller det hur de ska kunna leva utan pengar, hurudan omgivningen nu än är. Men Helene Willfüer, kemist, svälter sig i alla fall fram och erövrar åt sig upptäckarrykte och — det otroligaste av allt — en chefsplats med fullkomligt "manliga" förmåner.

Sådant är det inte fråga om i *Dunkelt svar*. Judiths Cambridge-sejour är inte betingad av någon framtidsfråga för henne. Hon, liksom de tre unga männen i boken, syns i själva verket ej ha något viktigare att beställa än att syssla med sina ömsesidiga känslöförhållanden, och i fråga om dessa är att märka att Martin, Julian och Roddy, var och en efter sin speciella läggning, är fascinerad av Judith och att hennes känslor åter oscillerar mellan alla tre efter de växlande omständigheterna. Om även med starkast betoning alldeles direkt för en av dem.

Dunkelt svar må emellertid boken väl kallas, det hela är kaotiskt — som ofta ungdomen själv visserligen! Serverat som litteratur är dock en klarare genomlysning önskvärd för att inte slikt kaos ska bli fruktansvärt ointressant.

"Moderniteten" hos Judith och hennes vänner kan för övrigt efter-

lysas, i ögonen fallande är den i vilket fall som helst inte. De kunde samtliga lika väl vara förkrigsungdom. De vidklistrade sentypiska klichéerna är rent yttre ting, och det erotiska äventyret med Roddy, som Judith råkar in i, är endast upprepning av en mycket gammal historia.

Kanske vill författarinnan för egen räkning affischera modernitet genom att snudda vid ett moment som en gång en Oscar Wilde stupade på.

En dålig flicka — här skall man väl bli bjuden på all den moderna ungdomens omdebatterade depravation i kort men tydligt sammandrag. Och vad händer? Man påträffar en liten genomhederlig, öm och hängiven kvinna och en dito genomhederlig ung man. Felet med dem båda är endast att de å ömse håll tror den andra vara så "modern" att barn under inga förhållanden bör förekomma, ehuru man lever i lagstadgat äktenskap — ingånget dagen efter man överrumplats av unga och häftiga känslor. Så fort synes man, i förbigående sagt, ordna upp den saken i Amerika, när man inte är modernare än Dot och Eddie.

Ovan angivna missförstånd gör att man inte heller i denna bok undslipper det traditionella temat fosterfödrivning. För Dot och Eddie slutar emellertid historien, till bådads enskilda förtjusning — som man av hänsyn för den andres förmodade önsknings inte vill ge uttryck åt — med att en lidelsefullt älskad baby kommer till. Den hårdraget "moder-

A.-B. BRÖDERNA HEDIN

Birger Jarlsgatan 34, Stockholm. . . . . Välkänd specialfirma för finare
DAMUNDERKLÄDER och KVALITETSSTRUMPOR
 engagerar ytterligare några representanter för försäljning direkt till privatpersoner.
 Eleganta höstnyheter.

na" konflikten kommer dock den "dåliga flickan" att framstå som en liten hjältinna, i sitt slag.

Som helhet må sägas att denna som modern utgivna ungdom inte gör en glad, lika litet som böckerna om den. Men låt oss hoppas att det är böckernas fel. Där finns så pass mycket av gjord kliché i framställningen av typerna och företeelserna att man vågar antaga att det direkta underlag, som naturligtvis finns, är alltför starkt utnyttjat.

ELLEN KLEMAN.

F.-B.-F.-kretsarna.

Kretsen Lund med omnejd hade sitt första sammanträde för hösten den 15 sept. Sedan ordf., fru Herrlin, hälsat de närvarande välkomna, redogjorde fru Mortensen för de stipendier från länsfonden, vartill förslag under hösten skulle inlämnas för att längre fram, då vissa ändamål blivit beslutade, sökas.

Därefter överlämnades ordet till aftonens talare, personalkonsulenten hos Tobaksmonopolet fröken Hertha Svensson, som på ett synnerligen medryckande sätt skildrade de problem, både arbets- och rent mänskliga, som möta fabriksarbeterskan i hennes dagliga arbete inom den moderna industrien.

Föredraget åhördes med stort intresse av de närvarande; sedan sammanträdet avslutats, vidtog en stunds samkväm.

Stockholmskretsens Fredrika-Bremerskola inledde höstterminens af-tonkurser med upprop den 15 september, lokalen såsom förut Klara Folkskola. Fru Ringenson reciterade valda bitar av våra yngre diktare och fröken Marika Pauli beredde de närvarande ett utsökt nöje med sin sång, till ackompanjemang av fröken Margit Viig.

Varbergskretsen sammanträdde för första gången under hösten månd. 29 sept. på Stadshuset. Föredrag hölls av lektor Elisabet Eurén om Nationernas förbunds betydelse för världens återuppbyggande. Därefter följde tesupé och samkväm under vilket musik utfördes av Stadshusets kapell.

Växjöskretsen hade d. 22 sept. ett talrikt besökt möte. Dr Rut Grubb hälsade de närvarande välkomna och talade några minnesord över två sedan sista kretsmötet avlidna medlemmar. Härefter höll världssekreteraren i K. F. U. K. fröken Margrethe Parm från Norge föredrag om "Ungdomens i efterkrigsländerna ställning till livsproblemen". Det mästerligt framförda föredraget åhördes med största intresse. Fru Ingeborg Fjellman sjöng flera sånger, ackompanjerad av fru Hedvig Lindvall. Efter tesupén följde en livlig och givande diskussion i anslutning till föredraget. Aftonen blev för de närvarande en verklig högtidsstund.

Kobbs omtyckta Zaryana Thé

Erhålles överallt i originalpackningar
à 75 öre, Kr. 1.25, 1.75, 3.50, 6.75

KONTROLLANT: DOKTOR J. E. ALÉN

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
Redaktör: *Ellen Klemán.*

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: 1/1 år kr. 6:50; 1/2 år kr. 3:50; 1/4 år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan, Stockholm.* Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1-3.* Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11-4 varje söckendag.* Tel. Norr 48 50 27 62.

Elektro-Terapi

Reumatism — Ischias

Nervvärk — Ryggskott

Astma o. Luftrörskatarr

bekämpas

på ett effektivt sätt

med

— det ledande märket bland högfrekvensapparater.

Representant för Göteborg med omnejd: *A. Woin, Stampgatan 54 B.*
Tel. 51098.

Sällskapet Barnavårds utbildningsanstalt, Stadshagen Stockholm.

4 mån. kurser i barnvård. 6 elever mottagas den 1:a i varje månad. Elevavgift: kr. 125 i mån. för undervisning, föda och bostad. Inträdesfordringar: fullständig folkskolebildning. Ansökan om elevplats ställes till föreståndarinnan och bör vara åtföljd av frejd- och läkarbetyg, avskrift av skolbetyg och rekommend. av trovärdig person. Styrelsens ordförande är H. K. H. Prinsessan Ingeborg. Anstaltens läkare: Dr Arthur Fürstenberg.

Damfriseringen Hantverkaregatan 80, 1 tr.

1:a kl. *Modern Damklippning och Ondulering. Permanentondulering: Helt huvud 20 kr. Stora vackra vågor med maskin som tagit 1:a pris i Paris och Amerika.* — *Utföres av expert med Diplom från London.*

Telefon Kh. 311 21.

FEITHS

Drottninggatan 40.

MUSIK

2-5 8-11,30

Som snö för solen

försvinner Edra fläckar på tyg och möbler om Ni använder rengöringsmedlet

Radiôr ☺»

Finns hos varje färg- och kemikalieaffär.

Innehåll.

Ett betänkligt kommittéförlag.

Helene Lange. Av *Ellen Kleman*.

Louise Nathorst-Böös lämnar Rimforsa. Av *Lizinka Dyrssen*.

Ett hundraårsjubileum. Av *Ruf Claëson*.

F. B. F:s verksamhet 1929.

Två röster om kvinnorna och valrörelsen.

I. F. U. W:s rådsmöte i Prag. Av *Naima Sahlbom*.

Moderna unga människor. Av *E. K—n*.

F.-B.-F.-kretsarna.

Anna Wahlenberg.

Sagor för yngre barn

Sagor för äldre barn

Pris pr del inb. kr. 3:— (Bonnier)

Urvalet är gjort i samråd med framstående pedagoger.
Med talrika illustrationer av svenska konstnärer.

E. THURÉN skriver i Svensk Läraretidning bl. a.

”— stå sig överraskande väl även inför en rätt sträng bedömare. Ett flertal av sagorna fylla alla rimliga fordringar i fullaste mått. — Vi hava skäl att vara författarinnan tack samma för vad hon skänkt våra barn i dessa båda böcker och likaså förlaget för den goda utstyrelsen och de trevliga illustrationerna. I både skola och hem komma helt visst dessa sagor att läsas med förtjusning, givande luft under fantasiens vingar och uppfordrande till det rätta och goda. De utgöra ett uppfostringsmedel väl värt att komma till användning.”

SVENSKA BOKFÖRLAGET